

Kulttuuri

TEATTERI JA KONSERTIT

Ilmaistapahtumia teatterilla ja orkesterilla

Kuopion kaupunginorkesterin syksy käynnistyy kahdella ilmaisokonsertilla. Musiikkikeskuksessa kuullaan torstaina kello 18 *Kesä puukeutuu poplaariin* -konsertti. Konsertin solistina esiintyy orkesterin 2. konserttimestari **Sayaka Kinoshiro**, joka tulkitsee **Sibeliuksen** viulukonsertton. Ohjelmistossa ovat myös *Karelia*-sarja ja *Finlandia*. Konsertin johtaa **Vytautas Lukocius**.

Toinen ilmaisokonsertti kuullaan keskiviikkona. Orkesterin lyömäsoittajan **Sho Kubotan** ja ensimmäistä kertaa Suomessa vierailleen viulistin **Mayu Sakaguchin** muodostama Duo EnP esittää kamarimusiikkia Musiikkikeskuksella kello 19.

Kuopion kaupunginteatterilla on tarjolla kolme ilmaistapahtumaa. Ensimmäinen on huomenna tiistaina kello 12, kun

Minna-näyttämöllä esitellään teatterin syksyn ohjelmistoa ja jututetaan tekijöitä.

Torstaina kello 19–20 on *Housut pois* -musikaalin avoimet harjoitukset. *Sylytyksin*-näytelmän avoimet harjoitukset pidetään Kuopio juhlii -viikonloppuna 28.8. kello 18.30–19.30 ja kello 20–21. Ilmaistilaisuuksien pääsylippuja on saatavilla vain teatterin lippukassalla.

IMPROVISAATIO

Piirros- ja ääni-improvisaatiota Myllyssä

Anna ja Emma Fält vievät Ars liberan uusien jäsenten näytteen improvisaatioon pohjaavan esitystilanteen, joka on luonteeltaan keskeneräinen äänen ja piirroksen yhteen liittäminen. Improvisaatiotilaisuus on Luovien alojen keskus Myllyssä Kuopiossa tänään maanantaina kello 15–16. Paikalle voi mennä myös kesken esityksen. Lopussa on avoin keskustelutilaisuus.

Avoin harjoitus tarkastelee Fälttien työskentelymetodeja yleisön läsnä ollessa ja mahdollista keskustelun teoksen äärellä. Syntyvä materiaali tulee osaksi Emma Fältin näyttelyä *Katoavien jälkien virta*, joka on esillä Kuhlmossa 10.10.–18.12.

Ilalmelaislähtöiset taiteilijasisarukset Anna ja Emma Fält ovat työskennelleet yhdessä *Vallpiga – Paimentyttö* -per-

formanssin ja improvisaatiometelmien parissa jo vuodesta 2010. Yhdessä he ovat esiintyneet Pohjoismaissa, Virossa ja Ranskassa.

Molemmat työskentelevät monitaiteisissa ja -tieteisissä yhteistyöprojekteissa muun muassa tanssin, kansanmusiikin ja performanssitaiteen parissa. He myös toimivat opettajina tehtävissä.

Lastenkirjat: Kunnianhimoinen tieteisseikkailu tähtää poikien suosioon pelien ja avaruuden arvoituksilla.

Poikien juttuja

TIMO PARVELA, BJÖRN SORTLAND & PASI PITKÄNEN
Kepler62. Kirja yksi: Kutsu.
WSOY 2015. 124 s.

Lastenkirjailija **Timo Parvela** nauttii kotimaassaan huippusuosiota *Ela*-sarjallaan. Nyt tähtäin on kansainvälisille markkinoille: Parvela on kirjoittanut uuden *Kepler62*-sarjan yhdessä norjalaisen lasten- ja nuortenkirjailijan **Björn Sortlandin** kanssa. *Ella*-sarjan tokaluokkalainen huumori uppoaa varsinkin tyttöihin. Pojat ovat lukijoina vaikeammin tavoitettava ryhmä, ja heitä Parvela houkuttelee uusilla *Pate*- ja *Kepler62*-sarjoillaan. *Kepler62* hamuaa poikien lukemistoksi yhdistämällä tieteis- ja seikkailukirjallisuutta konsolipelien maailmaan. Kirjan tulevaisuuden kaupunki on arvoituksellinen ja synkän dystopisen paikka. Ilmastonmuutos ja sodat ovat vaikuttaneet ihmiskunnan elinehtoihin. Mielenosoittajat mellastavat kaduilla, yhteishallitus valvoo ihmisiä. Kirjan päähenkilöt ovat kaksi

Tulevaisuuden kaupunki on arvoituksellinen ja synkän dystopinen paikka.

veljestä, pörrötukkainen ja kapinallinen varhaisteini Ari sekä hänen tummaihoisen pikkuveljensä Joni. Isää ei ole, äiti on kadonnut omituisella tavalla. Mutta hallitus on ottanut tehtäväkseen valvoa lapsia. ”Lapsista huolehdittiin erityisesti, jotta heidän ei tarvitsisi huolehtia mistään. Lapsissa oli tulevaisuus. Lasten tuli saada olla lapsia, mikä tarkoitti, että heille ei koskaan kerrottu ikäviä asioita.”

Äitiään kaipaavien veljesten intohimo on *Kepler62*-konsolipeli, josta on tullut salaperäinen hittituote. Samalla ihmiskunta jännittää löytöretkeä tuntemattomille planeetoille. Onko himoitettu peli kutsu tai pääsylippu johonkin suurempaan seikkailuun? Parvelan ja Sortlandin kun-

nianhimoisen kirjasarjan yksityiskohdat ja juoni ovat tarkoin hiotut. Sarja alkaa niin vauhdikkaasti, että se imaisee väkisin mukaansa erikoiseen maailmaan. Parvelan lastenkirjaksi uutuuksia on myös poikkeuksellisen kylmä ja huumoriton.

Aikuiset tunnistavat viittaukset tieteisklassikoihin kuten *Blade Runnerin* pimeisiin kaupunkimaisemiin sekä *Matrixin* lumemaailmaan ja pelottavaan valvontakoneistoon.

Tyttölukijan arvio sarjan avauksesta oli ytimekäs: aika outo.

Pasi Pitkäsen kuvitus mukailee tieteiselokuvien maisemia, kaupunkien pimeyttä ja videotaluja. Hahmoissa on myös tuttuja piirteitä japanilaisesta mangasta.

Oikeaa tiedettäkin sovitetaan mukaan: *Kepler-62* on Lyyrän tähdistön tähti, jonka ympäriltä *Kepler*-luotain on löytänyt planeettakiertolaisia. Kuusiosaisen kirjasarjan kaksi ensimmäistä osaa ilmestyvät tänä syksynä, ja loput tulevat puolen välein. Loppuhuipennukseen päästään syksyllä 2017. RISTO LÖF

Pasi Pitkänen on kuvittanut Timo Parvelan ja Björn Sortlandin kirjasarjan tieteiselokuvien maisemiin.

POIMINTOJA SYKSYN KOTIMAISISTA LASTEN- JA NUORTENKIRJOISTA

Elisabet Aho: Santun safariseikkailut (Kustannus-Mäkelä). Jenna pääsee safarimatkalle Keniaan nuortenromaanissa. **Henry Aho:** Minivampyyrien karmivat tarinat (Paasilinna). Minivampyyrit koostuvat syysyönä kirjastoissa. **Marja Aho:** Abrakadabra! Sirkus sekoittaa kaupungin (Myllylahti). Outo epäoimivuus sirkuslaisia lastenkirjassa. **Siiri Enoranta:** Surunhauras, lasinterävä (WSOY). Nuorten fantasiaromaani valasta ja unelmista. **Anna Haanpää-Vesenterä:** Vaahteranlehti (Marketiimi). Tositapahtumiin perustuva lastenkirja pojasta ja näteistä asioista. **Maike Harjane:** Santtu ja sininen hiipalakk (Otava). Santtu joutuu tiedustelijatonttuna lastenkuukirjassa. **Maike Harjane:** Mikä Minttu nauhatta (Otava). Minttu-kuvakirjasarja jatkuu. **Aino Havukainen & Sami Toivonen:** Tatun ja Patun ihmeellinen joul (Otava). Veljekset joulunvalmisteluissa. **Satu Heimonen:** Sonja ja aaverastsustus (Kustannus-Mäkelä). Sonjan seikkailut hevoslailla jatkuvat. **Hannu Hirvonen & Virpi Penna:** Pulo-postia tietenkin! (Karisto). Pulo-postin arviotusta ratkottaan lastenkuukirjassa. **Outi Hongisto & Terese Bast:** Sara matkalla Kaliforniassa (Myllylahti). Matkakertomus ja tietokirja lapsille lomamatkailusta. **Päivi Honkakoski & Ludi Vuori:** Prinsessa Ebba (Nordbooks). Tavallisesta suomalaistytöstä tulee prinsessa tositarinaan perustuvassa lastenkirjassa. **Johanna Hulko & Jari Paananen:** Geotietävät ja salaperäinen Sasu (Karisto). Geotietävät graffititaiteilijan jäljillä kirjasarjassa. **Sanna Isto & Julia Vuori:** Tinka ja Tankka – Kielletty metsä (WSOY). Noitaisikkok-

set kadottavat mummonsa taika-arkun lastenkuukirjassa. **Jukka Itkonen & Matti Pikkujämsä:** Laulavat lenkkikotit (Lasten Keskus). Urheilullisia liikuntarunoja lastenkuukirjassa. **Marvi Jalo & Merja Jalo:** Jesse retkikoira (WSOY). Jesse-koiran seikkailut jatkuvat lastenromaanissa. **Merja Jalo:** Takaa-ajo vuorilla (WSOY). Nuorten ponitalli -sarja jatkuu. **Tuula Kallioniemi & Jii Roikonen:** Ensikokkaiset kioski-kauppiat (Otava). Kuvitettu Reuhurinne-tarina juuri lukemaan oppineille. **Tuula Kallioniemi & Jii Roikonen:** Eläköön Reuhurinne! (Otava). Reuhurintein alkuun lakkautusuhka nostaa mielenosoituksen lastenromaanissa. **Anneli Kanto & Janne Harju:** Radio Korvatunturi (Karisto). Lastenromaanin Pate-poron erilaisesta joulusta. **Riina Katajovuori & Salla Savolainen:** Pulmu keinuu (Schildts&Söderströms). Pienten lasten kuvakirja talvisesta ulkoilusta. **Katajovuori, Tokola, Toivanen & Rönns:** Meidän pihan perhepöytä (Tammii). Kuvitetuksi erilaista tavoista muodostaa perhe. **Anssi Keränen:** Lossi-Lassi ja merten salaisuudet (Tammii). Pelastuspartio seikkailue definiin matkassa lastenkuukirjassa. **Jenni Kirves & Annika Hiltunen:** Terve-tulo Rauhalaan (Kustannus-Mäkelä). Lasten satukirja tuonpuoleisesta. **Tatu Kokko & Timo Filipus:** Roskasakki – Rusina karkuteilla (Icasos). Pienten roskaahmojen seikkailut jatkuvat. **Ritva Kokkola:** Ansku ja Armas Piin pauloissa (Nordbooks). Nuorten ryhmä perehtyy matematiikkaan. **Siri Kolu:** Terveenoma. Taika Taksinen! (Otava). Kymmenvuotias Roosa kohtaa

lähiönoidan lastenromaanissa. **Satu Kontinen:** Mokomaki! (Myllylahti). Pienten lasten kuvakirja erilaisista tunteista. **Tuula Korolainen (toim.) & Virpi Penna:** Ihan täysi tonttu! (Lasten Keskus). Runollinen joulukalenteri lapsille. **Juha-Pekka Koskinen:** Kirottu kartano (Karisto). Sukulaistadin kartano kätkee salaisuuksia nuortenromaanissa. **Leon Lemmikkiuutiset -sarja** jatkuu. **Satu Mattila-Laine:** Parantola (Karisto). Eskisomaani nuoren tytön aikamatkasta 1930-luvun parantolassa. **J.S. Meresmaa:** Mifongin kätkemä (Myllylahti). Fantasia-sarjan neljäs osa. **Maija Kotilainen:** Merimies Pitkänen (Nordbooks). Matruusi vaalii kissaa, hiirtä ja papukaljaa rahtilaivan hyttysään. **Katja Krekela & Riikka Jäntti:** Hurjalinna (Tammii). Lasten fantasiaromaani Hurjalinnan salaperäisistä asukkaista. **Mauri Kunnas:** Kesä Koiramäessä (Otava). Koiramäki-kirjasarja jatkuu lasten kesänvieton ja luontohavaintojen parissa. **Maria Kuutti, Katri Kirkkopelto & Ilmari Kettunen:** Anna ja Elvis leirillä (Karisto). Anna ja Elvis leireilevät lastenromaanisarjassa. **Jussa Lehtinen & Topi Ruotsalainen:** Lakkisakki ja Hirveät Helltehmmot (Myllylahti). Lastenromaanissa. **Marjukka Niemi & Kristiina Mäkimattila:** Utelias Villami (Marketiimi). Tavutettu lorukirja uteliaasta pikkulampasta. **Tiina Nopola & Mervi Lindman:** Siiri löytää simpukan (Tammii). Siiri haluaa oppia sukeltamaan kuvakirjasarjassa. **Nopola, Nopola & Rönns:** Risto Rappääjä ja yöhaukka (Tammii). Risto selvittelevän arkeologisten kaivausten ryöstelijää. **Nopola, Nopola & Savolainen:** Heinähattu ja villittosuu runoilijoina (Tammii). Sisarusket osallistuvat runokirjoituskilpailuun lastenromaanissa. **Sari Luhtanen & Mirjami Manninen:** Totuus Tarusta – Lätkäntymisen lyhyt oppimäärä (Otava). Seiskaluokkalainen

Taru mokailee nuortenromaanissa. **Elena Mady:** Vaihdokas (WSOY). Nuorten Body Jumper-trillerisarjan avausosa. **Tittamari Marttinen & Marjo Nygård:** Riemukas metsäretki (Kustannus-Mäkelä). Lasten lorukirja syksyisestä luonnosta. **Tittamari Marttinen & Terese Bast:** Lemmikkien hotelli (Lasten Keskus). **Leona Kotila:** Laura matkustaa Australiaan, Lauran kevät (Nordbooks). Kaksi balletin maailman liittyvää nuortenromaanissa. **Ellä Mäkelä & Jii Roikonen:** Nettitaidot (Otava). Lasten kuvitetuksi netti- ja mediataidoista. **Jari Mäkipää:** Etsiväkerho Hurrikaani ja kettuliga (Tammii). Nuorten etsiväjännärisarja jatkuu. **Reetta Niemelä & Salla Savolainen:** Tikkomäen ponileiri (Otava). Tikkomäen talli -kuvakirjasarja jatkuu. **Marjukka Niemi & Kristiina Mäkimattila:** Utelias Villami (Marketiimi). Tavutettu lorukirja uteliaasta pikkulampasta. **Tiina Nopola & Mervi Lindman:** Siiri löytää simpukan (Tammii). Siiri haluaa oppia sukeltamaan kuvakirjasarjassa. **Nopola, Nopola & Rönns:** Risto Rappääjä ja yöhaukka (Tammii). Risto selvittelevän arkeologisten kaivausten ryöstelijää. **Nopola, Nopola & Savolainen:** Heinähattu ja villittosuu runoilijoina (Tammii). Sisarusket osallistuvat runokirjoituskilpailuun lastenromaanissa. **Inka Nousiainen & Satu Kettunen:** Yökirja (Tammii). Lastenkuukirja pojasta,

joka on allerginen päivänvalolle. **Nuotio, Isto & Airola:** Tyyppi ja tonttu (Bazar). Lastenkuukirja joulunodotuksesta. **Kirsti Palto:** Valkoinen kivi (Atrain). Lastenromaanin ihmislapsen ja maahilapsen ystävyystesta. **Kirsti Palto:** Tiuku (Atrain). Nuori poika Mihku saa erilaisia ystäviä lastenkirjassa. **Jyri Paretskoi:** Shell's Angels ja beibit (Karisto). Mopoiengin tarina jatkuu nuortenromaanissa. **Jukka Parkkinen & Pia Westerholm:** Karhukirjeitä kuntolomalta (WSOY). Karhupoika Otso saatelee tätinsä kuntolomalle lastenkuukirjassa. **Timo Parvela & Mervi Lindman:** Ella ja kaverit liemessä (Tammii). Superpirtelö tekee omituisen vaikutuksen Ellan luokkaan. **Timo Parvela & Virpi Talvitie:** Maukan ja Väykän matkakirja (Tammii). Kaverukset reissaavat lomalle Italiaan. **Parvela, Sortland & Pitkänen:** Kepler62 – Kirja yksi: Kutsu. Kirja kaksi: Lähtölaske (WSOY). Kuusiosainen tieteisseikkailusarja läpi avaruuden alkua. **Kirsi Pehkonen:** Voittolaukaus (Karisto). Tyttöjen jääkiekkokirjasarjan päätösosa. **Sanna Pelliconi:** Onni-poika tykkää pelata (Minerva). Tietokonepelin huumori vie Onnia lastenkuukirjassa. **Ninka Reittu:** Messu ja Mysteeri – Kattiralli (Otava). Kissaperhe lähtee kesälomalle lastenkuukirjasarjassa. **Katarina Roppainen:** Sori vaan, se on totuus (Karisto). Nuortenromaanin seiskaluokkalaisen tytön köyhistä kotioloista. **Elina Rouhiainen:** Vainuttu (Tammii). Susiraja-fantasia-sarjan neljäs osa. **Ronja Salmi:** Ystäväni hevonen (Otava). Heppatyttöjen ja toimittajien yhteistä tarinointia. **Veera Salmi:** Puluboin ja Ponin tsompi-kirja (Otava). Tekniikka sippaa ja oudot

asiat pelottavat lastenromaanissa. **Veera Salmi:** Mauri ja vähä-älypuhelin (Otava). Lastenkuukirja Mauri-pojan puhelimesta ja kaukaisesta kaverista. **Paola Suhonen & Pirjo Suhonen:** Erikoiskoiria Affe – Talviseikkailu Lapissa (Tammii). Kaksoiset ja puhuva koira seikkailvat lastenkuukirjassa. **Nadja Sumanen:** Rambo (Otava). Yksinäinen poika kohtaa nuoren tytön kesämökkilomalla. **Laura Suomela & Markus Pyörälä:** Ruutiharjun säpinät (WSOY). Säpinät-sarjan poikakaksikko tohterilijan jäljillä. **Tiina Tanskanen:** Legendaarinen leinikki (Otava). Hevostyttö litu -sarja jatkuu. **Mila Teräs & Karoliina Pertamo:** Hämärinkäinen (Karisto). Lastenkuukirja hämärän merkityksestä. **Tuutikki Tolonen & Pasi Pitkänen:** Sisarusket saavat hoitajakseen mörön lastenromaanissa. **Topelius, Koivu & Mäkinen (toim.):** Topeliuksen joul (WSOY). Topeliuksen satuja ja lauluja nykykielellä kerrottuna. **Johanna Tuomola:** Vaarallinen vakoielu (Myllylahti). Kivalan etsivät –nuortenkirjasarjan viides osa. **Kalle Veirto & Jari Paananen:** Etsivätoimisto Henkka & Kivimutka ja Kurppa 16 (Karisto). Nuorten jännärisarja jatkuu Kymijoen rannalta. **Johanna Venho & Marjo Nygård:** Linnunmaitoa kainalokanoille (Lasten Keskus). Runoja tunteista lasten ja aikuisten yhteisiin lukuhetkiin. **Listaus perustuu kustantamoiden välittämien tietoihin ja toimituksen valintoihin.**

savonsanomati.fi

Kattava lista syksyn uutuuskirjoista osoitteessa savonsanomati.fi/kirjat

Pakomatka meren taakse

KIRJAT
PAULA HAVASTE
Maan vihat
Gummerus 2015. 452 s.

Paula Havasteen 1100-luvulle sijoittuvan romaanisarjan itsenäinen toinen osa *Maan vihat* sisältää sarjan avausosan *Tuulen vihojen* tavoin paljon kansanperinnettä: taikoja, enteitä, loitsuja ja ennustuksia mutta myös intohimoa ja kiintoisaa kulttuurihistoriaa.

Tällä kertaa lukija kaapataan huikalle pakomatka Kerten kotoa. Ritari Arimon matkassa päästään Turunkylään meren äärelle ja sitten jännittävän laivamatkan päähän Tokholmiin.

Kerten mies Larri pääsee kuin pääseekin pakoon vainoojiaan, mutta sen hintana Kertte on Arimon nainen. Ainakin toistaiseksi. Havasteen lahja on saada historia tuntumaan nykyisyydeltä. Kerten tunteet ja suunnitelmat tuntuvat tosilta.

Ihmisten motokuvat ovat luonnikkaita. Avoanoppi tuhlaa rahaa markkinoilla, Kertte taas kerää kalleuksia. Kerten kätöksissä on solkia ja taikakaluja. Hän ostaa jopa puukon, joka koituuikin koskaloiksi, kun seuraavan osan seikkailuja aletaan sommitella yhteen.

1100-luvun Tokholmi on kiinnostava tapahtumaympäristö. Piispa on murhattu, ja uusi pitäisi saada. Arimo eli Antreas on piispan miehiä.

Havasteen lahja on saada historia tuntumaan nykyisyydeltä.

Hän yrittää opettaa kristittyjen tapoja Kertte-pakanalle.

Onneksi löytyy ystäviä, jotka taitavat suomea. Vauhdikas Pirkat on läheisin kyseenalaisesta ammatistaan huolimatta. Pirkat ja Kertte myös taikovat yhdessä. Mihiin kodin opit niin äkkiä katoaisivat?

Kerten elämää hallitsee myös vuodenaikojen vaihtelu. Luonto muistuttaa paljon kotipuolesta. Mustikan keruu, koivumahlan valuttaminen ja pihkan keruu sujuvat kaupunkia ympäröivällä maaseudulla.

Välillä kertoja pistäytyy Larrin luona. Hänen toimiaan kuvataan lyhyesti mutta intensiivisesti. Kertte ja Larri ajattelevat toisiaan, ja rivien välistä annetaan ymmärtää, että he tapaavat vielä.

Lahjakkaan ja tuotteliaan Havasteen historiankuvaus on elävää ja nykyaikaista.

Valitsemalla tapahtumajaksiksi 1100-luvun hän on saanut käsiinsä jännittävän ja monipolvisen historian jakson Suomen ja Ruotsin naapuruudesta. Larri on myös lappalaisten oppiasa, joten kulttuurihistoriaa löytyy joka suunnalta. PAULA KOSKIMÄKI

Aina ulkopuolinen

KIRJAT
ANJA SNELLMAN
Antautuminen
WSOY 2015. 325 s.

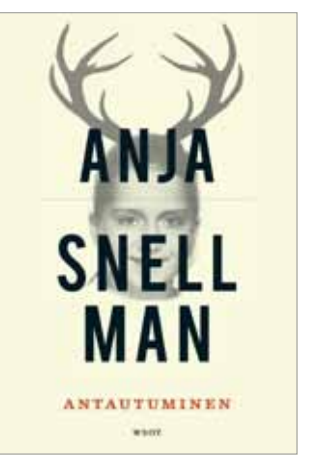
Anja Snellmanin *Antautuminen* on tunnustuskirja, jossa toisen polven kalliolainen evakko kärsii lapsesta saakka ulkopuolisuuden tunteesta. Kirpaiseviin kansakoulumuistoihin Snellman jumittuu liikaakin; kenelläpä ei olisi nöyryyttäviä muistoja niiltä ajoilta? Kaiken kaikkiaan lapsuuteen mahtuu myös luksusta: on tanssitunteja ja kielikurssimatkaa.

Traumat tuntuvat vaanin joka erkerissä, ja välillä osatomuuden tunne maistuu itesääliiltä. **Eino Leinon** *Tumma* jaksottaa teosta.

Vähitellen *Antautuminen* nousee lentoon ja saa tulista hehkua siipiinsä. Tulee punkprinsessan aika ja kohtuu esikoisromaani. Niitä seuraa ristiriitainen suhde julkisuuteen.

Suuret rakkautensa, elämänsä miehet, Snellman naamioi ohuesti. On tavallista perhe-elämää ja kaiken-nielevää intohimoa.

Antautuminen on vetävästi kirjoitettu ja lopulta myös analyttinen teos. Oudot tuntemukset saavat lääketieteel-

Antautuminen on elvyttävää ja tervehdyttävää luettavaa.

lisen selityksen: aistilyherkyys. Pulmallisempaa on jatkuva intensiivisten kokemusten kaipuu. Se vie hakeutumaan vuorenhuippuja päin, pois turvallisen arjesta.

Antautuminen on elvyttävää ja tervehdyttävää luettavaa. Kannattaa muistaa, että elämme yhä kulttuurissa, jossa miesten itsepaljastukset korotetaan kaanonin ja naisten tilitykset alennetaan levittelyksi. EIJKA KOMU